

Duitse vaccinatieplicht op losse schroeven

Achtergrond - 23 februari 2022 - Auteurs: Jesse Oude Egberink, Tim de Boer

Duitsland discussieert sinds december over een vaccinatieplicht. Voor de zorg is die al besloten: vanaf medio maart moeten alle zorgmedewerkers tegen corona zijn gevaccineerd. Over een algemene vaccinatieplicht voor iedereen vanaf 18 jaar is nog geen overeenstemming bereikt. Met de opkomst van de minder besmettelijke omikronvariant is de discussie veranderd. De risico's van een besmetting zijn lager, de zorg staat minder onder druk en vaccinatie biedt geen zekerheid tegen besmetting.

Als het aan kanselier Scholz en andere voorstanders van een algemene vaccinatieplicht had gelegen, was die al in februari of maart ingegaan. Dat bleek niet haalbaar. Nu is de bedoeling dat mensen zich vanaf 1 oktober verplicht laten inenten.

Hoe een algemene vaccinatieplicht er precies uit moet zien, is nog niet duidelijk. De bondsregering wilde zelf geen wetsvoorstel indienen, maar heeft de Bondsdag, het Duitse equivalent van de Tweede Kamer, gevraagd tot een regeling te komen. Dat komt de politieke discussie ten goede, zei kanselier Scholz in januari, en het is volgens hem een "voorbeeld van democratisch leiderschap". De Duitse parlementariërs hebben inmiddels meerdere voorstellen uitgewerkt. Bij geen van deze voorstellen tekent zich al een meerderheid af.

Een deel van de afgevaardigden van de coalitiepartijen SPD, Groenen en FDP wil een vaccinatieplicht voor iedereen van 18 jaar en ouder. Met name leden van SPD en Groenen - onder wie ook Scholz - zijn daar groot voorstander van. Volgens SPD-fractievoorzitter Rolf Mützenich is dat "een passend middel om vrijheidsbeperkingen in de komende winter te voorkomen".

Veel FDP'ers zien meer in een verplicht adviesgesprek met een arts voor mensen die zich nog niet hebben laten inenten

Maar binnen de liberale FDP zijn er twijfels over nut en noodzaak van een algemene vaccinatieplicht. Onder andere minister van Justitie Marco Buschmann (FDP) is daar sceptisch over. "In mijn ogen kunnen alleen grote publieke juridische

belangen zoals het voorkomen van een overbelasting van het gezondheidssysteem zo'n ingreep rechtvaardigen. Of dat momenteel daadwerkelijk nog een dreigend gevaar is, daar kun je aan twijfelen", zei Buschmann eerder deze maand tegen [Der Spiegel](#). En zelfs als dat wel het geval is, denkt Buschmann dat een vaccinatieplicht vanaf 50 jaar even effectief is. Vice-voorzitter van de Bondsdag Wolfgang Kubicki - ook FDP'er - was afgelopen weekeinde nog stellig bij omroep ARD: "De vaccinatieplicht vanaf 18 jaar is dood." Hij gaat ervan uit dat er geen meerderheid voor wordt gevonden, "in welke vorm dan ook."

Veel FDP'ers zien meer in een verplicht adviesgesprek met een arts voor mensen die zich nog niet hebben laten inenten. De hoop is dat zij door een gesprek met hun arts overtuigd raken van het nut van een vaccinatie. Mochten de adviesgesprekken niet tot een verhoging van de vaccinatiegraad leiden, zou een vaccinatieplicht voor iedereen vanaf 50 jaar een oplossing kunnen zijn, vinden deze FDP'ers.

Getrapt vaccinatiesysteem

In de de oppositie is er ook weinig steun voor een algemene vaccinatieplicht voor iedereen vanaf 18 jaar. De CDU/CSU ziet liever een 'getrapt vaccinatiesysteem', dat in stappen kan worden geactiveerd als de coronasituatie zou verslechteren. Als eerste komt er dan een vaccinatieplicht voor alle 60-plussers, daarna voor 50-plussers en als laatste een plicht voor iedereen werkzaam in vitale sectoren, zoals medewerkers van de kinderdagverblijven, onderwijspersoneel en politieagenten.

De Duitse bevolking is verdeeld over een algemene vaccinatieplicht. Volgens een peiling van omroep ZDF van 11 februari was ongeveer 57 procent van de ondervraagden voor en 41 procent tegen. Overigens [ontdekte Tagesschau](#) begin februari dat er op berichtendienst Telegram gecoördineerde pogingen plaatsvonden om opiniepolls te beïnvloeden. Tegenstanders van de vaccinatieplicht delen lijsten met polls in hun groepen en stemmen dan massaal om het beeld van de publieke opinie te beïnvloeden.

De Duitse bevolking is verdeeld over een algemene vaccinatieplicht. De Ethikrat, een Duitse ethische commissie, sprak zich [eind december](#) onder voorwaarden uit voor een algemene vaccinatieplicht. Toen was de deltavariant van het coronavirus nog dominant. De commissie wil het advies kunnen herzien als de situatie verandert door bijvoorbeeld de opkomst van een nieuwe variant, zei voorzitter van de raad [Alena Buyx in januari](#). Dat kan gaan om een minder schadelijke variant zoals omikron die lijkt te zijn - dan is de huidige vaccinatiegraad misschien voldoende, aldus Buyx. Andersom kan bij een

gevaarlijker variant een bredere vaccinatieplicht aan de orde zijn. Buyx wees er verder op dat aan verschillende voorwaarden die de raad aan een vaccinatieplicht stelde, nog niet is voldaan. Zo moeten er veel meer laagdrempelige vaccinatie- en adviesmogelijkheden komen, oordeelde de ethische commissie.

Hoe een eventuele vaccinatieplicht eruit komt te zien, is volledig afhankelijk van de Bondsdag. Die stemt in maart of april over de verschillende voorstellen. De coalitiepartijen SPD, Groenen en FDP hebben afgesproken dat parlementsleden daar zonder fractiediscipline, naar eigen eer en geweten, over mogen stemmen. Omdat er een meerderheid moet worden gevonden, lijkt een belangrijke rol weggelegd voor de weifelende Bondsdagleden van de FDP.

Vaccinatieplicht voor de zorg

Een vaccinatieplicht voor medewerkers van ziekenhuizen, verzorgingstehuizen en in de gehandicaptenzorg is in Duitsland wel al besloten. Die gaat medio maart in. Maar vanuit de deelstaten groeit het verzet daartegen. Deelstaatpremier van Beieren Markus Söder (CSU) was in eerste instantie een van de grootste voorstanders van de zorg-vaccinatieplicht, maar [inmiddels zegt hij](#) die niet meer zo te zien zitten. Zoals de wet nu is, is die praktisch niet uitvoerbaar, vindt Söder. Er kleven ook nog veel juridische bezwaren aan. Zijn collega in Saarland Tobias Hans (CDU) [zet eveneens zijn vraagtekens](#) bij de zorg-vaccinatieplicht, en noemt die in de huidige vorm een “slechte wet”.

Saksen is bang dat als inenting voor zorgmedewerkers verplicht wordt, geen goede zorg meer kan worden geleverd

Minister van Binnenlandse Zaken Nancy Faeser (SPD) [wees er begin februari op](#) dat de vaccinatieplicht overal moet worden doorgezet. “De vaccinatieplicht in ziekenhuizen en verzorgingshuizen is een federale regeling, die Markus Söder zelf in de Bondsraad mede besloten heeft.” De Bondsraad is de parlementaire vertegenwoordiging van de deelstaten.

Saksen - dat de laagste vaccinatiegraad van Duitsland heeft - geeft ook aan de vaccinatieplicht niet te kunnen uitvoeren door praktische problemen. In de Oost-Duitse deelstaat zijn 100.000 zorgmedewerkers ongevaccineerd, dat komt neer op een derde van alle medewerkers. De angst is daarom dat als inenting verplicht wordt, geen goede zorg meer kan worden geleverd, zo [liet de deelstaatminister van Gezondheid weten](#). Minister-president Michael Kretschmer (CDU) wil de termijn voor de zorg-vaccinatieplicht enkele maanden opschuiven.

Lappendeken van verschillende regels

Het zijn met name de deelstaten die door de CDU/CSU worden geleid die zich nu verzetten tegen de vaccinatieplicht in de zorg, melden Duitse media. In Rijnland-Palts - dat net als de bondsregering wordt geleid door SPD, Groenen en FDP - treedt die wel in maart in werking. "We zullen geen begrip voor maatregelen in de herfst hebben als we niet eerst tegen de ongevaccineerden gezegd hebben: jullie moeten nu een bijdrage leveren", aldus de deelstaatminister van Gezondheid.

Korian - de grootste keten van verzorgingstehuizen in Duitsland - [is bang](#) dat ongevaccineerd zorgpersoneel uitwijkt naar aangrenzende deelstaten waar straks eventueel geen vaccinatieplicht geldt. Met de morrende deelstaten die elk hun eigen weg willen gaan, dreigt een lappendeken van verschillende regels te ontstaan.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/48420/duitse-vaccinatieplicht-op-losse-schroeven>